

Eastwood i Heather MacNeil *Currents of Archival Thinking*; Francis X. Blouin Jr. knjigu Kathryn Burns *Into the Archive: Writing and Power in Colonial Peru*.

Ivana Kuhar

Archivaria, The Journal of the Association of Canadian Archivists, 71- 72(2011)

Ovogodišnji prikaz glasila kanadskih arhivista *Archivaria*, odnosi se na dva broja izdana u 2011. godini, s trinaest članaka i devetnaest popratnih tekstova podijeljenih u četiri rubrike (Članci, Prikazi knjiga, Prikazi izložbi, Osmrtnice). Iako se može naći za svakoga ponešto po njegovom/njezinom arhivističkom ukusu, posebno se ističu članci o elektroničkim zapisima iz broja 72, ujedno specijalnog izdanja posvećenog „digitalno rođenim“ elektroničkim zapisima i njihovoj evoluciji u teoriji i praksi.

U broju 71 iz 2011. godine autori Daniel J. Caron i Richard Brown člankom *The Documentary Moment in the Digital Age: Establishing New Value Propositions for Public Memory* (Dokumentaran trenutak u digitalnom dobu: utemeljenje kategorija novih vrijednosti javnog pamćenja), otvaraju proljetni broj 71 za godinu 2011. i ujedno rubriku *Članci*. Spomenutim člankom daju pregled otvorenih pitanja o važnosti novih „instant“ informacija kao vrste nove javne memorije, diktiranih razvojem informatičkih tehnologija i dnevno dostupnim podacima kako o javnim događanjima, tako i privatnim iz života osoba prisutnih na društvenim mrežama. Propituju otklon važnosti s arhiva, muzeja i knjižnica kao bivših monopolista nad informacijama i kreatorima javnog sjećanja te premještanje fokusa informiranosti i izvora informacija cjelokupnog društva na internet, njegove tražilice i društvene mreže. Umjesto određenog zaključka, razmatraju društvene promjene i osobe koje su uzrokovale tu promjenu fokusa te navode i druga otvorena pitanja vezana uz prostor i medije čuvanja sve većeg broja informacija.

Broj se nastavlja člankom Adriana Cunninghama *Good Digital Records Don't Just „Happen“: Embedding Digital Recordkeeping as an Organic Component of Business Processes and Systems* (Dobri digitalni zapisi se jednostavno ne „dogadaju“: uključivanje procesa očuvanja digitalnih zapisa kao organskog dijela poslovnih procesa i sustava). Cunningham navedenim člankom ukazuje na raskorak između australske teorije i prakse vezane uz vrednovanje i čuvanje digitalnih i elektroničkih zapisa. Navodi kako je Australijski nacionalni arhiv stvorio prototip digitalnog arhiva veličine 50 terabyta u svrhu preuzimanja elektroničkoga i digitalnoga gradiva svih vladinih institucija i agencija. Prema prethodnom dogovoru iz 1994. godine, te institucije i agencije imale su obvezu same brinuti o toj vrsti svoga gradiva, no problem se pojavio zbog toga, što su čvale apsolutno sve bez provedenih postupaka vrednovanja i izlučivanja. Stoga su nastale komplikacije oko njegovog preuzimanja uvjetovane ogromnim količinama i upitnom arhivskom vrijednošću. Zato autor u nastavku svog članka prezentira osnovne postavke Principa i funkcijskih zahtjeva zapisa u okolišu elektroničkog ureda (*Principles and Functional Requirements for Records in Electronic Office Environments*), skraćeno ICA-Req, kao potencijalnog rješenja opisanog problema. Zaključuje kako ICA-Req nije univerzalno rješenje, no kada bi se počeo primjenjivati u poslovnim procesima u kojima nastaju elektronički zapisi, dao bi sasvim zadovoljavajuće rezultate.

Za razliku od prethodna dva članka, vezana uz problematiku elektroničkih dokumenata, treći se članak bavi arhivistima kao borcima za društvenu pravdu. Riječ je o prilogu *Archives and Justice: Willard Ireland's Contribution to the Changing Legal Framework of Aboriginal Rights in Canada, 1963-1973* (Arhivi i pravda: Doprinos Willarda Irelanda promjeni zakonskih i pravnih okvira prava domorodaca u Kanadi, 1963-1973), autorice Anne Lindsay. Ona donosi „slučaj“ arhivista Provincijskog arhiva Britanske Kolumbije Willarda Irelanda, koji je nastupio kao svjedok i istraživač obrane u sudskim slučajevima Regina protiv White i Boba (1963) i Calder protiv Javnog tužiteljstva Britanske Kolumbije (1969/1973). Oba puta povijesnom kontekstualizacijom arhivskih dokumenata i njihovim tumačenjem, pomogao je dokazati kako su kanadski Indijanci s područja Britanske Kolumbije, iako svoju povijest i prava čuvaju usmenom predajom, ravnopravni u svojim građanskim pravima s ostatkom stanovnika Britanske Kolumbije. Njegov angažman omogućio je Indijancima pozitivan ishod u oba slučaja te ujedno očuvanje njihovog društvenog pamćenja i javnog sjećanja već napisane i buduće nenapisane povijesti.

Članak *Fields of Vision: Toward a New Theory of Visual Literacy for Digitized Archival Photographs* (Polja vizije: k novoj teoriji vizualne pismenosti za digitalizirane arhivske fotografije), Paula Conwaya i Ricarda Punzalana predstavlja rezultate istraživanja provedenog na sedmero studenata, korisnika fotografskih zbirki Kongresne knjižnice u Washingtonu, u svrhu stvaranja normativnog okvira o dinamici pristupa, interpretaciji i načinu korištenja digitaliziranih arhivskih fotografija. Kroz preglede mišljenja različitih stručnjaka o digitalizaciji, značenju i važnosti arhivskih fotografija, objašnjenje metodološke strane istraživanja i kroz opisivanje navedenog istraživanja, autori nastoje stvoriti formulaciju teorije o digitalnoj vizualnoj pismenosti.

Posljednji članak ovog broja, *Supporting Democratic Values Through a Relevant Documentary Foundation - An Evolutionary Complex* (Podržavanje demokratskih vrijednosti kroz odgovarajući dokumentarni temelj - složenost evolucije), također tekst dvojice autora, Daniela J. Carona i Andreea Kellerhalsa, donosi pregled razvoja spisovodstvenog sustava i sustava upravljanja informacijama u Kanadi i Švicarskoj. Usporedni prikaz evolucije uredskog poslovanja obje spomenute države, podijeljen je na tri vremenska razdoblja. Prvo obuhvaća razdoblje od 1848. odnosno 1867. do 1945, drugo 1945-1980, dok je treće razdoblje 1980-1999. odnosno 2009. godine. Kod obje države prvo razdoblje obilježeno je centralizacijom državnih institucija, povećanjem administracije, pa samim time i količinom spisa koje proizvode. Drugo razdoblje obilježava donošenje zakona o upravljanju građivom vladinih institucija i organizacijom više sustava planiranja, politike upravljanja i proširenja uredskog poslovanja. Naposljetku, treće razdoblje uredskog poslovanja poklapa se s razvojem informatičkih tehnologija i sustava upravljanja informacijama. Također je specifično i zbog donošenja različitih zakona o pristupu informacijama te zakona o osobnim podacima i privatnosti, a u Švicarskoj je posebno obilježeno projektom ALREDA i njegovim finalnim proizvodom pokrenutim 2009. godine, e-Arhivom.

Rubrika *Prikazi knjiga* donosi pregled šest stručnih knjiga s područja arhivistike. Caroline Williams prikazala je knjigu Terryja Eastwooda i Heather MacNeil *Currents of Archival Thinking*; Susan McClure knjigu Michaela J. Kurtza *Managing Archival and Manuscript Repositories*; Ala Rekrut drugo izdanje knjige *Preserving Archives and Manuscripts* autorice Mary Lynn Ritzenthaler; Greg Bak knjigu Johna Ridenera

From Polders to Postmodernism: A Concise History of Archival Theory; Jennifer Douglas knjigu autorskog trojca Maryanne Dever, Sally Newman i Ann Vickery *The Intimate Archive: Journeys Through Private Papers*; Tim Hutchinson knjigu *Copyright and Cultural Institutions: Guidelines for Digitization for U.S. Libraries, Archives, and Museums* također autorskog trojca, Petera B. Hirtlea, Emily Hudson i Andrewa T. Keynona.

U rubrici *Prikazi izložbi* predstavljene su tri izložbe. Amy Tector prikazala je izložbu *Painting the Rocks: The Loss of Old Sydney* postavljenu u Muzeju Sydneyja u Australiji. Amy Marshall Furness prikazala je izložbu *Vera Frenkel: Cartographie d'une pratique/Mapping a Practice*, postavljenu u SBC Galeriji suvremene umjetnosti u Montrealu (Kanada), dok je Rodney G.S. Carter prikazao izložbu *Betty Goodwin: Work Notes*, postavljenu u Umjetničkoj galeriji Ontarioa u Torontu (Kanada).

Na kraju ovog broja objavljene su četiri osmrtnice odnosno prisjećanja kolega na: prvog urednika *Archivarie* i arhivista Gordona Doddsa (1941-2010), zatim arhivista specijaliziranog za fotografije i „pokretne slike“ Sama Kulu (1932-2010), Jean-Pierre Wallota (1935-2010), koji je osuvremenio javne arhive Kanade te A. Roberta N. (Boba) Woaddena (1922-2010), utemeljitelja arhivskog sustava i sustava upravljanja zapisima u Gradskom arhivu Toronta.

Jesenski **72. broj** *Archivarie* za drugu polovicu **2011. godine**, započinje uvodnom riječi gostujućeg urednika Marka Matienzoa naslovljenom *New Contexts of Permanent Change in Digital Archivy* (Novi konteksti stalnih promjena u digitalnoj arhivistici), kojom daje svojevrsni pregled brojeva *Archivarie* i kasnijih članaka tog stručnog časopisa posvećenih temi elektroničkih zapisa i automatiziranih arhivskih tehnika. Na ovaj način urednik također donosi kratke preglede članaka ovog broja, ujedno posebnog izdanja posvećenog temi elektroničkih dokumenata.

Broj započinje rubrikom *Članci* i nastavlja se radom Ciarana B. Tracea *Beyond the Magic to the Mechanism: Computers, Materiality, and What It Means for Records to Be „Born Digital“* (Preko čarolije do mehanizma: kompjuteri, materijalnost i što za zapise znači „rođeni digitalno“), o važnosti poznavanja sastava i funkcioniranja kompjuterskog sustava od strane svih članova arhivske struke, a u svrhu što boljeg povezivanja i poznavanja osnovnih koraka u nastajanju elektroničkih zapisa. Autor daje pregled razvoja teorija o razumijevanju kompjutera od 1970-ih do danas te vrlo opsežan pregled osnovnih komponenti „unutrašnjosti“ kompjutera, tj. kompjuterskog hardvera i kompjuterskog „punjenja“ odnosno softvera.

Slijedi članak triju autorica Sabine Mas, Dominique Maurel i Inge Alberts, *Applying Faceted Classification to the Personal Organization of Electronic Records: Insights into the User Experience* (Primjenjivanje klasifikacije temeljene na osobnoj organizaciji elektroničkih zapisa: uvid u korisničko iskustvo), kojim se prezentira pokušaj stvaranja održive i kasnije primjenjive klasifikacijske sheme elektroničkih dokumenata osobne prirode, temeljene na vezama između djelatnosti provedenih od strane više djelatnika unutar jedne radne organizacije. Ideja je testirana kroz istraživanje rada i radnih navika dvoje sveučilišnih profesora s katedri arhivistike i informacijskih znanosti, putem posebno izrađenog informatičkog programa ISIS. Rezultati su dokazali mogućnost provedbe i održivosti ove klasifikacijske sheme, međutim, umije-

šao se ljudski faktor, jer su sudionici istraživanja dali prednost svom osobnom načinu „pospremanja“ vlastitih elektroničkih dokumenata.

Treći članak *A Comprehensive Approach to Born-Digital Archives* (Cjeloviti pristup digitalno rođenim arhivima) četvero autora, Laure Carroll, Erike Farr, Petera Hornsbyja i Bena Rankera, govori o izazovima s kojima su se suočili djelatnici Knjižnice rukopisa, arhiva i rijetkih knjiga Sveučilišta Emory u Kanadi, preuzevši osobni arhiv književnika i nobelovca Salmana Rushdiea 2006. godine. Naime, navedeno gradivo sastojalo se od „papirnatih“ dokumenata, ali i od četiri kompjutera i jednog hard diska s kompletnom pripadajućom elektroničkom dokumentacijom. „Papirnatih“ dokumenti su prema ustaljenoj praksi analitički popisani, no djelatnici spomenute Knjižnice dotad nisu imali prilike na konvencionalan način obraditi ovoliku količinu izvorne elektroničke dokumentacije. Stoga ovaj rad donosi detaljan prikaz i analizu noviteta u obradi, izradi plana sređivanja, opisu i pristupu elektroničkom gradivu na primjeru digitalnog arhiva Salmana Rushdiea.

Broj se nastavlja još jednom studijom-slučajem *A First Look at the Acquisition and Appraisal of the 2010 Olympic and Paralympic Winter Games Fonds: or, SELECT* FROM VANOC_Records AS Archives WHERE Value="true"* (Prvi pogled na akviziciju i procjenu fondova zimskih Olimpijskih i Paraolimpijskih igara 2010: ili odaberi iz VANOC zapisa kao arhiva gdje je vrijednost istoznačna istini), koji potpisuju tri autorice, Courtney C. Mumma, Glenn Dingwall i Sue Bigelow i koji donosi pregled procesa preuzimanja i još uvijek aktualnog procesa vrednovanja i „pospremanja“ u trajno čuvanje elektronički stvorenoga gradiva zimskih Olimpijskih i Paraolimpijskih igara održanih 2010. godine u Vancouveru (skraćeno VANOC), i preuzetih u Gradski arhiv Vancouvera u studenom iste godine. Autorice opisuju tri ključne faze vezane uz ovo gradivo: prvu fazu rada sa stvarateljima (pregovori, prikupljanje podataka o nastanku gradiva, sastavljanje primopredajnog popisa gradiva), drugu fazu preuzimanja gradiva u arhiv (prikupljanje svih elektroničkih dokumenata odnosno medija na kojima se oni nalaze i njihovo preuzimanje u arhiv), te najdetaljniju treću fazu „prebacivanja“ preuzetoga gradiva na informatički sustav navedenog Arhiva te njegovo uređivanje u čitljive formate.

Peti po redu članak dvoje autora, Christophera A. Leea i Helen Tibbo, *Where's the Archivist in Digital Curation? Exploring the Possibilities through a Matrix of Knowledge and Skills* (Gdje je arhivist u digitalnom skrbništvu? Istraživanje mogućnosti kroz matricu znanja i vještine), otvara pitanja o terminu digitalnog „kuratorstva“ odnosno osoba koje se bave čuvanjem digitalnoga gradiva i gdje su arhivisti u tom poslu. U tu svrhu autori donose pregled projekta stručnog usavršavanja u digitalnom skrbništvu pri Sveučilištu Sjeverne Karoline i svoj prijedlog programa službeno nazvanog DigCCurr (*Digital Curation Curriculum*), kao podloge za potencijalno školovanje „digitalnih arhivista“ i stručno usavršavanje arhivista koji se bave zaštitom i čuvanjem elektroničkih zapisa.

U istom tonu, o školovanju i stručnom usavršavanju arhivista, nastavlja se i rad Patricie Galloway *Educating for Digital Archiving through Studio Pedagogy, Sequential Case Studies, and Reflective Practice* (Usavršavanje za digitalno arhiviranje kroz studijsku pedagogiju, odabrane studije slučajevi i ogledno iskustvo). Autorica govori o svojem iskustvu predavačice na Sveučilištu Texas (Austin) na Katedri za infor-

macijske znanosti, gdje je 2000. godine oformila i danas vodi vrlo posjećen kolegij *Problemi trajnog čuvanja elektroničkih zapisa*, kasnije preimenovan u *Digitalno arhiviranje i zaštita (DSpace)*. Kolegij je zamišljen s ciljem educiranja studenata o osnovama kompjuterskog znanja i operacijskih sustava, te upoznavanja s nepoznatim novim i starim informatičkim tehnologijama, kako bi konačno bili u stanju što bolje brinuti o elektroničkim zapisima koje će kao arhivisti, knjižničari i djelatnici u pismohranama dobiti u digitalno skrbništvo u različitim oblicima i formatima.

Sedmi po redu, pomalo filozofski koncipiran članak *Archivists and Changing Social and Information Spaces: A Continuum Approach to Recordkeeping and Archiving in Online Cultures* (Arhivisti i promjene društvenih i informacijskih prostora i kontinuirani pristup čuvanju gradiva i arhiviranju u *on-line* kulturama), što ga potpisuju Frank Upward, Sue McKemmish i Barbara Reed, kroz rezultate dvaju različito temeljenih istraživanja (usmeno pamćenje i strogo čuvana kolektivna memorija domorodačkih naroda suprotstavljena fenomenu WikiLeaksa), propituje osnove teorije informacijskog kontinuuma, zatim australsku teoriju života zapisa, te samu filozofiju kontinuuma.

Posljednji, vrlo kratak članak Charlesa Levija *Five Hundred 5.25-Inch Discs and One (Finicky) Machine: A Report on a Legacy E-Records Pilot Project at the Archives of Ontario* (Pet stotina 5.25-inčnih diskova i jedan Finicky stroj: izvještaj o ostavštini pilot-projekta E-zapisi provedenog u Arhivu Ontaria), donosi pregled problema s kojima su se susreli arhivisti Arhiva Ontaria 2008. godine prilikom pokušaja sređivanja fondova središnjih institucija koji su sadržavali i diskete od 5.25 inča. Autor nam u pet koraka sažima probleme: nedostatak starih kompjutera koji mogu „čitati“ takve diskete, nedostatak sluha kod stvaratelja da sami konvertiraju svoje zapise čuvane na tim medijima, sve manji broj djelatnika koji znaju „upravljati“ kompjuterima i popratnom tehnologijom iz razdoblja osamdesetih i devedesetih godina 20. stoljeća, te nedostatak stručne literature o upravljanju disketama od 5.25 i 3.5 inča.

U nastavku slijedi rubrika *Prikazi knjiga*, koju čine prikazi tri nove knjige iz područja arhivistike, posvećene problematici upravljanja elektroničkim zapisima. Jim Suderman je prikazao knjigu Grahama Underwooda i Johnatana Pennera *Electronic Evidence in Canada*, dok je Karine Burger prikazala dvije knjige: Kate Theimer, *Web 2.0 Tools and Strategies for Archives and Local History Collections* i Ellyse Kroski, *Web 2.0 for Librarians and Information Professionals*.

Rubriku *Prikazi izložbi* čine dva prikaza. Robert VanderBerg je prikazao izložbu *Black Ice: David Blackwood Prints of Newfoundland*, postavljenu u Galeriji Ontaria u Torontu, dok je Leah Cohen prikazala virtualnu izložbu *Ontario's Small Jewish Communities*, postavljenu u Židovskom arhivu Ontaria.

Posljednju rubriku ovog broja čine *Osmrtnice*. Kolege se prisjećaju arhivistice Arhiva Kanade Geneviève Allard (1971-2011), specijalizirane za fondove Ministarstva obrane i digitalizaciju u tom arhivu, te Roberta Jamesa (Boba) Morgana (1938-2011), ravnatelja Arhiva Instituta Beaton, povjesničara, autora, pionira lokalne povijesti, zaljubljenika u kulturnu baštinu i Cape Breton Island.